

- хвороба;
- інші підстави, передбачені законом.

Наведений перелік підстав для звільнення від покарання поширюється на всі види покарань, які передбачені національним законодавством. Виняток складає звільнення від відбування покарання з випробуванням, оскільки воно відповідно до ст. 75 КК України застосовується не до всіх покарань [4, с.19].. Отже, не кожна особа, вчинивши злочин, і не за будь-яких обставин має неодмінно підлягати покаранню. Самого факту державного осуду, самого ритуалу визнання особи винуватою у вчиненні злочину може бути цілком достатньо для того, щоб особа надалі не вчиняла злочинних посягань. Саме тому інститут звільнення від покарання є необхідною установою для суспільства. Людина може отримати шанс на виправлення не отримуючи покарання. Існує багато видів звільнення від покарання, а також підстав звільнення від відбування покарання.

Список використаних джерел та літератури

1. Брящей Р. І. Звільнення від покарання як інститут кримінального права / Р. І. Брящей // Наше право. – 2013. – С. 92–94.
2. Брящей Р.І. Кримінально-правова природа звільнення від покарання та склад його застосування/ Р.І. Брящей // Порівняльно-аналітичне право. – 2013. – № 3–1. – С.303-305
3. Кримінальне право України: Загальна частина : [підручник] / [Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін.] ; [за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація]. – 4-те вид., переробл. і допов. – Х. : Право, 2010. – 456 с.
4. Романов М.В. Звільнення від відбування покарання: навч. посіб. – Харків: Права людини, 2012 р. – 112 с.

Горпинич Анна Вадимівна

студентка 5 курсу історичного факультету
Житомирського державного університету імені Івана Франка
науковий керівник: к. ю. н., доцент **Рудницька О. П.**

Цивільно-правові відносини за III Литовським Статутом

У XVI ст. Велике Князівство Литовське досягло такого суспільного та економічного рівня розвитку, що потребувало кодифікації права. До того часу тут використовувалися у правовій сфері, а зокрема у регулюванні цивільно-правових відносин норми звичаєвого права, різні міські статuti, положення «Руської Правди», Судебник Казимира та інше. Згодом у процесі політичного та соціально-економічного зближення з Польщею, у Литовсько-Руській державі розробляються та вводяться в дію нові нормативно-правові документи. Серед них найбільш відомими є так звані Литовські статuti. Їх остання редакція відбулася у 1588 р. і діяла декілька сотень років. Говорячи про Литовський статут редакції 1588 р., варто зупинитися на цивільно-правовому регулюванні, тому що саме ці норми дають уявлення про економічний розвиток суспільства та рівень значущості кожної соціальної верстви населення, так як Статутом були передбачені норми за якими визначався порядок оцінки людей та здачі їх у володіння іншим особам внаслідок стягнень з поміщика за борговими зобов'язаннями [6].

Також були норми права за якими використовувалась боргова кабала, особливо тоді коли обвинувачені не мали змогу заплатити штраф: 1 рік відпрацювання для чоловіка дорівнював одній грошовій копійці (100 золотих монет), для жінки п'ятдесят золотих монет. Згідно третього розділу, Статут проголошував недоторканість і державну охорону майнових прав усіх станів. Особлива увага приділялась становим привілеям. Держава гарантувала їхнє не відчуження окрім судового розпорядження. Статут Великого Князівства Литовського 1588 р., також виділяв князів і панів радних, надавши їм право судити не тільки простих людей, а навіть залежних від них дрібних і середніх феодалів [7, с. 213].

Держава пильно оберігала їх права та права шляхти, так як вони були основними власниками рухомого та нерухомого майна, тому речове право займає центральне місце серед норм цивільного права. Згідно Статуту 1588 р., були відомі такі права на річ як право власності – держання, володіння; заклад або застава та сервітутне право. Детальній регламентації підлягав інститут приватної власності [1].

III Литовський Статут надавав шляхті необмежене право вільно володіти, користуватись та розпоряджатись усім належним майном. Це можна прослідкувати згідно 5 артикулу 3 розділу «Про вольності шляхетські та про примноження Великого Князівства Литовського» [8, с. 103]. Існував поділ речей на рухоме й нерухоме майно. До останнього належали маєтки, будівлі, землі, ліси також міста та містечка. Щодо суб'єктів права власності то сюди окрім князя та магнатів до привілейованих суб'єктів права власності на землю належали представники шляхти та військово-служилого стану. До цієї категорії належали – земські бояри, військові слуги магнатів, а також заможні міщани та селяни, які бажали служити у війську князя та могли за власні кошти утримувати себе під час військових походів. Ще одним важливим суб'єктом права власності була церква, майно якої постійно зростало за рахунок захоплення селянських земель, відписувань, дарувань місцевих воєвод, магнатів та шляхти, які намагались схилити її на свою сторону. Також до суб'єктів можна віднести сільські общини та в деяких випадках окремі селяни.

Основними способами набуття права власності були: окупація, пожалування, давність та цивільно-правові договори. Припинялось право власності внаслідок позбавлення майнових прав, конфіскації або експропріації [2, с. 3–4].

Головна увага приділялася правовому регулюванню феодального землеволодіння (королівського, великокнязівського, магнатського, шляхетського, церковного). Власники землі лише «вільні люди шляхетського, військового і громадянського стану». Селянам заборонялося відчужувати землі, якими вони користувались, без згоди своїх панів. За способом придбання маєтки розрізнялися на ті, які були одержані у спадщину родові володіння («отчини», «дідини»); одержані в користування за службу на визначений час «куплені», а також III Литовський Статут передбачав випадки набуття у власність маєтків, котрі використовувались як застава коли боржник не виплатив у вказаний термін борг. Існувала також норма, згідно якої коли маєток був відданий під заставу двом шляхтичам то можна було одному з них віддати суму боргу, аби отримати маєток у своє володіння, або ж обом продати маєток і забрати кошти, які вони віддавали під заставу. Право володіння ґрунтувалося на пожалуванні господаря, яке підтверджувалося відповідною грамотою. У випадку відсутності грамоти застосовувався принцип давності часу. Обов'язком кожного землевласника, за III Литовським статутом, було особисте несення військової служби, а також обов'язок поставити на війну певну кількість озброєних людей, залежно від розміру володіння. Шляхтич, який не виконував військову повинність, втрачав право

на володіння землею. Передбачалась можливість неприбуття на службу лише у зв'язку з хворобою [3, с. 185–188].

Також Статут передбачав норми в яких було прописане сервітутне право. Одним з вивід якого було предіальне – право проходу, та існують ознаки особистого сервітуту – узуфрукту. Сервітутні права підлягали судовому захисту [5]. У розділі 9 артикулі 3 були вказані, ті хто і з якої причини мав право проходити по чужій земельній ділянці і які речі міг нести. Також вдова могла використовувати третину майна чоловіка до свого заміжжя або смерті. У Третньому Литовському Статуті знаходять своє місце деякі види договорів: купівлі-продажу, обміну, застави, покладу, найму майна тощо. Найчастіше застосовувалися договір міни і договір дарування, договір купівлі-продажу, насамперед рухомого майна, а потім і нерухомого. Гарантія виконання зобов'язання забезпечувалася різними засобами. У деяких випадках договір скріпляли присягою, зокрема про це згадується в артикулі 30, розділу 7 «Про записи і продажі»: «... на підтвердження істинності даних від заставодавця або зберігача вимагалася присяга». Використовувалася також застава, яка була водночас цивільним договором забезпечення виконання зобов'язання та одним із речових прав на чуже майно. У цьому полягала її подвійна природа. Форма договору застави залежала від предмета застави. Договір застави нерухомого майна, а також рухомого майна, яке мало велику матеріальну цінність, повинен був укладатися лише письмово. Письмовий договір був основним доказом при поверненні заставодавцем заставленого майна [4, с. 201].

Як висновок можна сказати, що вивчаючи норми III Литовського Статуту, можна побачити, що він був поставлений на службу розвиваючих капіталістичних відносин у державі, а також збереження за великими феодалами та шляхтою їх домінуючого становища в суспільстві. Особлива увага приділялась недоторканості майна, механізму захисту майнових прав та регламентації ділової активності у Великому Князівстві Литовському.

Список використаних джерел та літератури:

1. Безклубий О. Інститут застави за третім статутом великого князівства литовського, руського та жомойтського [Електронний ресурс] / О. Безклубий // Малий і середній бізнес (право, держава, економіка). – 2011. – № 3-4. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/misb/2011_3-4/bezklubiy.pdf.

2. Блажінська О. Систематизація цивільного законодавства на українських землях у докодіфікаційний період (на прикладі великого князівства литовського) / Оксана Блажінська. // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2014. – №3. – С. 73–74.

3. Іванов В. М. Історія держави і права України / В. М. Іванов. – Київ: МАУП, 2007. – 552 с.

4. Ківалов С. В. Статут Великого Князівства Литовського у 3-х томах / С. В. Ківалов, П. П. Музиченко, А. Паньков. – Одеса: Юридична література, 2004. – 672 с.

5. Ковалик Г. І. Правове регулювання сервітутів у статутах Великого Князівства Литовського та їх рецепція з римського права [Електронний ресурс] / Г. І. Ковалик // Серія Юридичні науки. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: http://www.lj.kherson.ua/2014/pravo04/part_1/6.pdf.

6. Майкут Х. В. Інститут зобов'язання на українських землях за Статутами ВКЛ [електронний ресурс] // режим доступу: <http://www.apdp.in.ua/v49/39.pdf>

7. Остапенко Т.О. Вплив Статуту Великого князівства Литовського 1588 року на формування системи права України-Гетьманщини другої половини XVII – 80-х рр. XVIII ст. / Т.О. Остапенко // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. праць. – Вип. 49. – О. : Юрид. л-ра, 2009. – с. 212 – 216.

8. Рубаник В. Є. Інститут права власності в Україні : проблеми зародження, встановлення та розвитку в період до 1917 року : історико-правове дослідження / В. Є. Рубаник. – Харків : Легас, 2002. – 352 с.

Волинчук Олександр Олегович
студент 4 курсу Житомирської філії
Університету Сучасних Знань,
науковий керівник: **Шкуропатський В. М.**

Кримінально-правова політика у сфері протидії злочинам проти волі честі і гідності неповнолітніх осіб

Воля, честь і гідність особи поставлені під охорону не тільки Кримінального Кодексу, а й Конституції України, яка є основним законом держави і яка проголошує, що « людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю». Суспільно небезпечні діяння проти волі, честі та гідності особи містяться в III розділі ККУ, який і називається «Злочини проти волі, честі та гідності особи». Слід сказати що ця група злочинів не побудована на основі родового об'єкта, як більшість розділів ККУ, а на основі безпосереднього об'єкта.

Тобто, об'єктом злочинів передбачених III розділом ККУ є воля, честь і гідність особи. Однак крім об'єктів зазначених вище такі злочини можуть завдавати шкоду фізичному і психічному здоров'ю особи (ст. 150, 151 ККУ).

Обов'язковою ознакою деяких видів злочинів є потерпілий, тобто особа якій злочином завдано фізичної, моральної або ін шкоди. Так ст. 150 називає потерпілим дитину, яка не досягла віку, з якого законодавством дозволяється працевлаштування. Потерпілим від злочину передбаченого ст. 151 є психічно здорова особа.

З об'єктивної сторони злочини передбачені цим розділом можуть бути вчинені лише шляхом активних дій, які в кожному злочині є різними. Так ст. 146 (Незаконне позбавлення волі або викрадення дитини) називає об'єктивну сторону у формі 1) незаконне позбавлення волі людини 2) викрадення людини.

Незаконним позбавлення волі є у всіх випадках, коли воно здійснюється не відповідно до Конституції і законів України, згідно з якими жодна людина не може бути позбавлена волі інакше, ніж відповідно до процедури, встановленої законом, і лише у певних випадках.

Суб'єкт може бути як загальний так і спеціальний. Так загальний суб'єкт злочину передбачений в ст. 146, 148, 149, 150, 150-1 ККУ. Спеціальний суб'єкт передбачений в ст. 151, згідно якої ним може бути лікар, який приймає рішення про поміщення особи в психіатричний заклад.

Суб'єктивна сторона цих злочинів передбачає їх вчинення з прямим умислом, а в злочинах які передбачають настання певних наслідків, ставлення до наслідків характеризується необережністю. Важливим для цієї групи злочинів є наявність, як обов'язкової ознаки – мети вчинення злочину. Так ст. 147 ККУ передбачає наявність